

Державна архівна служба України

Миколаївська обласна державна
адміністрація

Державний архів
Миколаївської області

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ

22.08.2018 № 8

м.Миколаїв

Голова – Левченко Л.Л.

Секретар – Мельник М.О.

Присутні члени науково-методичної ради: Климова Л.С., Колесник Н.А., Котляр Ю.В., Кузьменко Н.В., Пікуль Г.Б., Серединський О.В., Сидоренко А.І., Тригуб О.П.

Порядок денний:

1. Розгляд та затвердження експозиційного плану фотодокументальної он-лайнної виставки «Державній службі України – 100 років».

Доповідає: Левченко Л.Л.

2. Розгляд та затвердження експозиційного плану фотодокументальної он-лайнної виставки "Миколаїв і Чорноморський флот за доби Української революції: роки 1917-1919".

Доповідає: Левченко Л.Л.

3. Розгляд та затвердження експозиційного плану фотодокументальної он-лайнної виставки «Документи місцевих органів влади періоду Української Народної Республіки: Демократична Миколаївська міська дума».

Доповідає: Левченко Л.Л.

1. СЛУХАЛИ:

Левченко Л.Л. – директор держархіву області, д.і.н.

Доповідач зазначила, що підготовлена виставка є складовою низки заходів, націлених на належне виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 298-р «Про відзначення 100-річчя запровадження державної служби» та відповідного Плану заходів Миколаївської облдержадміністрації.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Колесник Н.А. – заступник директора держархіву з основної діяльності.

Виступаюча зазначила, що інститут державної служби започатковано в Україні за часів Гетьманату Павла Скоропадського. Уряд впровадив низку системних законів, які вперше в історії України на законодавчому рівні закріплювали основу інституту державної служби. Головне місце серед них посідала Постанова Ради Міністрів Української Держави про урочисту обітницю урядників і суддів та присягу військових на вірність Українській Державі від 30 травня 1918 р. Складання урочистої обітниці не носило лише символічного значення, вона була обов'язковою умовою набуття статусу державного службовця.

На 79 слайдах представлено документи з фондів Центрального державного архіву вищих органів влади та Управління України, Центрального державного кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного, Державної наукової архівної бібліотеки (м. Київ) і Державного архіву Миколаївської області: законодавчі акти про створення та діяльність органів влади та управління, про склад та очільників центральних та місцевих (у м. Миколаїв) органів влади у 1917-1920 рр. тощо.

Запропонувала затвердити експозиційний план фотодокументальної он-лайнної виставки «Державній службі України – 100 років» та рекомендувати до оприлюднення на офіційному веб-сайті держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

1.1. Затвердити експозиційний план фотодокументальної он-лайнної виставки «Державній службі України – 100 років» та рекомендувати до оприлюднення на офіційному веб-сайті держархіву області.

2. СЛУХАЛИ:

Левченко Л.Л. – директор держархіву області, д.і.н.

Доповідач зазначила, що відповідно до плану виставкової діяльності на 2018 рік підготовлено фотодокументальну он-лайнну виставку «Миколаїв і Чорноморський флот за доби Української революції: роки 1917-1919». До експозиційного плану виставки включено 75 документів з фондів Центрального державного архіву вищих органів влади та Управління України, Державної наукової архівної бібліотеки (м. Київ) і Державного архіву Миколаївської області за 1915-1919 роки. Документи супроводжує текст із викладенням історії суднобудування у м. Миколаїв наприкінці ХІХ ст. – на початку ХХ ст., зокрема про створення та діяльність великих суднобудівних заводів «Русуд», «Наваль» та Миколаївського відділення Балтійського суднобудівного заводу, збудування ними військових суден (ескадрених міноносців, лінкорів, есмінців, підводних човнів, десантних пароплавів типу «Ельпидифор» та ін.), керування Чорноморським флотом та Миколаївським портом після Лютневої революції, під час Української Народної Республіки, Гетьманату та Директорії, про підтримку військовими суднами Української Центральної Ради, підняття на них українських прапорів тощо.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Котляр Ю.В. – завідувач кафедри історії України Чорноморського університету ім. Петра Могили, д.і.н.

Виступаючий зазначив, що виставка висвітлює питання Чорноморського флоту та суднобудівних заводів доби Української революції, пов'язані із Миколаєвом. Центральна Рада припустилася помилок, уважаючи, що Україна не має потреби у військовому флоті. В Миколаєві, економіка якого ґрунтувалася на суднобудуванні, це призвело до катастрофічної ситуації на суднобудівних заводах, призупинення їх роботи, масового безробіття і загальної фінансової кризи в місті. Кризова ситуація поглибилася спершу у результаті захоплення влади в місті більшовиками, а потім із приходом німецько-австрійських військ. У результаті в Миколаєві вибухнуло повстання, ініціатива якого зародилася на суднобудівних заводах «Наваль» і «Руссуд». Німці, замість виконання умов Брест-Литовського мирного договору, не

тільки захопили діючий Чорноморський флот, а й намагалися здійснити добудову закладених ще за Російської імперії військових кораблів у Миколаєві. Із цією метою вони реквізували миколаївські суднобудівні заводи. За гетьманування Павла Скоропадського до делегації, яка вела перемовини в Берліні з приводу повернення Чорноморського флоту Україні, було включено керівників миколаївських суднобудівних заводів Бориса Юренєва та Миколу Кульмана. Однак досягнуті на перемовинах домовленості про спільне будівництво кораблів для торгового флоту та сільськогосподарської техніки порушено німцями, через що Павло Скоропадський прийняв рішення самостійно будувати кораблі для потреб військового флоту України. Через призначення на посаду Морського міністра в уряді Скоропадського колишнього миколаївського градоначальника, віце-адмірала Андрія Покровського, Миколаїв не тільки плекав надії на відродження Чорноморського флоту та відновлення роботи суднобудівних заводів, а й мріяв про повернення місту статусу центру управління Чорноморським флотом. Уряд Скоропадського встиг схвалити рішення про відкриття в Миколаєві Гардемаринської школи для підготовки офіцерського складу флоту, керівником якої став уродженець Миколаєва, контр-адмірал Сергій Фролов, Миколаїв було визначено місцем дислокації 2-го полку морської піхоти; Миколаївське відділення Балтійського суднобудівного заводу реорганізовано в Миколаївський ремонтний і суднобудівний завод морського відомства Української Держави; вжито заходів щодо покращення збереженості документів у Чорноморському центральному військово-морському архіві. За Директорії було схвалено низку законів для розбудови військово-морського флоту України, в т. ч. затверджено штати Миколаївського військового порту. Планувалося, що в Миколаєві інтенсивно розвиватиметься суднобудівництво, з цією метою уряд виділяв миколаївським суднобудівним заводам «Наваль» і «Руссуд» 20 мільйонів карбованців. У планах Директорії було відкриття в Миколаєві Академії, Гардемаринських класів для старшин, інших навчальних закладів для підготовки офіцерів і матросів Чорноморського флоту. Таким чином, політика Гетьмана Павла Скоропадського та Директорії була спрямована на посилення Чорноморського флоту та розвиток суднобудівництва, однак через відомі політичні причини й історичні умови нічого із запланованого реалізувати не вдалося. Військово-морські сили України відродилися лише за часів незалежності України.

Запропонував затвердити експозиційний план фотодокументальної он-лайнної виставки «Миколаїв і Чорноморський флот за доби Української революції: роки 1917-1919» та рекомендувати до оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

2.1. Затвердити експозиційний план фотодокументальної он-лайнної виставки «Миколаїв і Чорноморський флот за доби Української революції: роки 1917-1919» та рекомендувати до оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

3. СЛУХАЛИ:

Левченко Л.Л. – директор держархіву області, д.і.н.

Доповідач зазначила, що до 27-ї річниці Незалежності України підготовлено фотодокументальну он-лайнну виставку «Документи місцевих органів влади періоду Української Народної Республіки: Демократична Миколаївська міська дума».

За доби Української Центральної Ради в Миколаєві основні важелі управління зосереджувалися в руках гласних Демократичної Миколаївської міської думи, котра однією з перших у місті, 15 листопада 1917 року, визнала Центральну Раду як вищий краєвий орган влади в Україні. Склад Демдуми було обрано на найдемократичніших за всю історію громадського самоуправління Миколаєва виборах, що відбулися 13 серпня 1917 року. Зі 102 гласних Демдуми 63 представляли партію соціалістів-революціонерів, 15 – соціал-демократів, 9 – єврейську громаду, 5 – партію Народної свободи, 3 – Союз домовласників, по одному – інші політичні партії та громадські організації Миколаєва. Міським головою було обрано Володимира Полієвктовича Костенка. Демократична Миколаївська міська дума

поділяла владу в місті з Радою робітничих і військових депутатів, Миколаївською Радою об'єднаних українських організацій і призначеними українською та німецькою владою військовими та цивільними посадовцями.

Запропонована виставка надає уявлення про найважчі часи в історії Демократичної Миколаївської міської думи – період (березень-квітень 1918 р.), коли після підписання Центральною Радою в Брест-Литовську мирного договору з країнами Четверного Союзу (27 січня/9 лютого 1918 р.), в обезкровлений більшовицьким пануванням Миколаїв вступили німецькі війська. Спровоковані більшовиками заводчани підняли найбільше з усіх міських повстань доби Української революції. Сотні містян, серед яких було багато жінок і дітей, загинули на вулицях Миколаєва в нерівній і безглуздій бійні з німцями. До міста з метою розслідування прибула спеціальна комісія Центральної Ради в складі Андрія Мельника, Андрія Долуда, Матвія Гіндеса, Шалі, Павлова, представників Міністерства юстиції Ольшанського і Військового міністерства Подільського. В Миколаєві було запроваджено військовий стан, німецька військова влада вдалася до арештів містян і придушення демократичних свобод, у тому числі було заарештовано міського голову В. П. Костенка та припинено діяльність Демдуми. Відряджені до Києва для переговорів з Головою Ради Міністрів і Міністром закордонних справ Всеволодом Голубовичем, Міністром внутрішніх справ Михайлом Ткаченком та іншими членами Уряду Української Центральної Ради гласні Демдуми Баян Євгенович Терентьев, Олександр Микитович Ісаєв, Фроїм Самсон-Носевич Злочевський та член Центральної Ради Олександр Рожанський після повернення до Миколаєва висловили суперечливі думки щодо довіри Урядові. Демократична Миколаївська міська дума ще раз відновлювала свою діяльність за часів Директорії.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Сидоренко А.І. – доцент кафедри діловодства та інформаційних систем Миколаївської філії Київського Національного університету культури і мистецтв, к.п.н.

Виступаюча зазначила, що до експозиційного плану виставку включено 23 документи, більшість котрих датована березнем-квітнем 1918 року: протоколи засідань Демократичної Думи, під час котрих розглядалися питання німецької окупації та повстання, а також фотодокументи, що ілюструють історію м. Миколаїв того часу.

Запропонувала затвердити експозиційний план фотодокументальної он-лайнної виставки «Документи місцевих органів влади періоду Української Народної Республіки: Демократична Миколаївська міська дума» та рекомендувати до оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

3.1. Затвердити експозиційний план фотодокументальної он-лайнної виставки «Документи місцевих органів влади періоду Української Народної Республіки: Демократична Миколаївська міська дума» та рекомендувати до оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

Голова

Л.Л.Левченко

Секретар

М.О.Мельник